

СТ А Н О В И Щ Е

на проф. д-р Сава Стоянов Сивриев

за дисертационния труд за присъждане на научната степен
„Доктор на науките“ на *Камен Василев Михайлов* на тема:

„БЪЛГАРСКИ/БУЛГАРСКИ ОБРАЗИ В РУСКОЕЗИЧНА СРЕДА“

В последния абзац на работата си Камен Михайлов е написал: „...бъдещето винаги е доказвало само едно – пълната забора на стореното от предците“.

Да се надяваме това да не се случи с написаното от него, което горещо препоръчвам да излезе в книга. За мене работата е впечатляващ научен текст, който търси истината – с нова концепция, с нов исторически, културен и литературен материал, тълкуван и подреден по неочакван начин. В текста се четат много други текстове.

Приносите на работата си Камен Михайлов е изброил в заключението. Преброих

Сивриев

четирнадесет и ето някои от тях: успоредното разглеждане на българските и българските образи – до XVIII век тези два народа имат, освен един корен, и непрекъсващи връзки помежду си: научно осмисляне на факти, загърбвани от пишешите гражданската и културна история на българите: разширяване на кръга от истории, писани във втората половина на XVIII век: за първи път спряно внимание на „азбуковниците“: за първи път подробно разглеждане на руските исторически календари, в които има ценни материали за българите: методично проследяване на битопознанието, което русите са имали за българите и за българите: коментар на яростната борба между провизантийската и пробългарската партии в руските княжества: дейността на българите – Киевски митрополити: за първи път съставена хронология на войните между руските князе и Волжко-Камска България: за първи път въведено в научно обращение изследване на Евгений Булгар: старообрядчески текстове с жития на светци българи: за първи път спряно внимание върху българския светец Авраамий и пр., и пр.

Мисля, че не само с тези приноси, описани според изискванията на жанра научен текст, в изброяването на които личи неудобството и притеснението от изискванията от жанра на етичен и отговорен в диалога с другия автор да оценява себе си, се изчерпва достойнството на текста.

Отново ще отбележа: пред нас са нова концепция и нов начин на мислене, доказани с познат и най-вече с непознат изворов материал. Текстът не върви в пътя на установените исторически и културни разкази, напротив – чете ги критично. Не следва научна, историческа, културна, историографска или литературоведска митология, а стои встрани от митологичното мислене, предлагайки рационализъм и здрав разум при решаването на проблематиката. И има за цел да се приближи към реалната картина на история и култура в един голям период от време. Явно сегашното знание за българската миналост и за мястото ѝ в историята и културата

Суботин

на Европейския изток е натрупало достатъчен фонд, който позволява преосмисляне на стереотипи, с които българското минало и присъствие в Европейския изток са били осмисляни.

Руската държава се е изградила чрез гражданско и културно привличане и отгласкване от двете Българи – неин образец за държавност и култура. В този процес руската общност изгражда своята представа за „другия“ – от когото взема и от когото се отгласква в пътищата си. И както казват на Изток: животът е стълба – едни се качват, други слизат по нея. Така е и с държавите. Изкачващите се, както и изкачващия се човек, обикновено „забравят“ кому и колко дължат за успеха си.

Камен Михайлов коментира огромен познат и непознат най-вече културен, исторически, книжовен, литературен материал. Важни източници за руската история и ранната история на източните славяни. Работата е резултат, както сочи авторът, на повече от тридесетгодишен труд в български и руски библиотеки. На мислене и премисляне на факти, събития, източници, концепции, работа с текстове, текстова критика, за да се стигне най-сетне до това: как изглежда България и българското чрез възприятието чрез руски културни концепти и какви са последствията за нас от този начин на възприятие.

Работата на Камен Михайлов идва да покаже убеждението на Ернст Касирер за културата като система от символични форми и човека като същество, живеещо чрез символи. Впрочем авторът пише: *„Образите са този специфичен обект на анализ, който има свой собствен специфичен живот – често пъти извън истинността и логическата последователност – но затова пък те са много по-активни и трудни за преодоляване в реалната действителност. Чрез тях съвсем оезаемо може да се покаже как историчното бива превръщано във всекидневно, и обратно. Образите като даденост са разположени на граничната територия между вечното и актуалното. Случилата се събитийност придобива конкретни измерения.*

субр

представящи рецепцията на менталното „отклонение“ (aberratio)“.

Споменавайки забравения Крум Кърджиев и неговия опит за ейдология на литературоведски модели, Камен Михайлов прави нещо много по-машабно: история на менталността. Оттук – история на представите: *„Образологията, такава, каквата я представям тук, утвърждава пътя, по който се преминава от история на идеите към история на представите. Представи за нас самите и за другите: представи, които стоят в основата на идентификационните процеси за всеки отделен индивид, общност и нация, и които ще протичат като най-същностен, макар и често болезнен въпрос, независимо от отварянето на пространствата, заличаването на етноските дистанции, политическата воля за преодоляване на регионалното мислене. За учените пък съществуващите парадигми в менталността на масите са интересна възможност за разработване на неизвършените пътища в историята. Така поне твърди културологът Ю. Лотман. Наблюденията и изводите от извършените анализи са неизбежно насочени към менталитета на етносно маркираните групи: руска и българска“.*

В текста се четат заключения, с които може да се спори. Четат се изречения, които могат да бъдат прецизирани с оглед на богословското и църковно знание.

В цялост работата има качествата, изисквани от Закона за развитието на академичния състав в Република България (обн., ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г.; изм. с Решение № 11 на Конституционния съд на РБ от 5.10.2010 г. – бр. 81 от 15.10.2010 г.; изм. и доп. бр. 101 от 28.12.2010 г. (чл. 12, т. 3), поради които предлагам на научното жури да присъди на Камен Михайлов научната степен „Доктор на науките“.

Сава Сивриев

12.09.2012 г.

Проф. д-р Сава Сивриев: